O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI

TOSHKENT DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"

SH.SHaripov

201 8 yil "28" 08

"KELISHILDI"

Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi

201 8 yil "25" 08

Ro‘yhatga olindi: BD -5111800-2.06

2018 - yil "18" 08

Bolalarni nutqini o‘stirish

FAN DASTURI

Bilim sohasi:	100 000	-	Gumanitar
Ta`lim sohasi:	110 000	-	Pedagogika
Ta’lim yo‘nalishi:	5111800	-	Maktabgacha ta`lim

Toshkent – 2018

Fan dasturi Oliy va o‘rta maxsus, kasb-hunar ta’limi yo‘nalishlari bo‘yicha O‘quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashning 2018-yil “18” 08 dagi 4 -sonli bayonnomasi bilan ma’qullangan.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligining 2018 yil “25” 08 dagi 744-sonli buyrug‘i bilan ma’qullangan fan dasturlarini tayanch oliy ta’lim muassasasi tomonidan tasdiqlashga rozilik berilgan.

Fan dasturi Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universitetida ishlab chiqildi.

Tuzuvchi:

D.R.Babayeva — Nizomiy nomidagi TDPU “Maktabgacha ta’lim metodikasi” kafedrasi dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi

Taqrizchilar:

Sh.Shodmonova — “Pedagogika ” fanlari nomzodi professor

M.X. Tadjiyeva — Toshkent Pedagogika kolleji direktori dotsent

Fan dasturi Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti O‘quv -uslubiy Kengashida ko‘rib chiqilgan va tavsiya qilingan (2018- yil “18” 06 dagi 11-sonli bayonnoma).

I. O'quv fanining dolzarbligi va oliy kasbiy ta'limdagi o'rni

O'zbekiston Respublikasi ta'lim tizimida o'z fikrini ta'sirchan yetkazishda tushunarli, mantiqiy, aniq, ravon nutqqa ega bo'lgan kadrlarni tayyorlash kabi masalalar dolzarb bo'lib kelmoqda. Ushbu dastur maktabgacha ta'lim tizimida, nutqni rivojlantirish nazariyasi va metodikasi uslubiyatining nazariy asoslari, bolalarni ona tiliga o'rgatishning psixolingvistik, lingvodidaktik asoslarini o'zlashtirish, o'z fikrini ta'sirchan yetkazish, tushunarli, mantiqiy, aniq, ravon nutqqa ega bo`lish, boshqa kishilar bilan muloqot qila olishi masalalari yoritilgan hamda maktabgacha yoshdagi bolalar nutkini rivojlantirish mezonlari, tamoyillari uning maqsadi, vazifasi, usullari, shakllari shuningdek, maktabgacha yoshdagi bolalar nutk rivojlanishiga metodik yondoshuv usullari yoritilgan.

II. O'quv fanining maqsadi va vazifasi

Fanini o'qitishdan maqsad – maktabgacha yoshdagi bolalarda og'zaki nutqni rivojlantirish tamoyillari, unga qo'yilgan talablar, usullari, shakllari, nutqni rivojlantirish muammolari, barkamol avlod tarbiyasida nutqni to'g'ri shkllantirih yo'llari va ish samaradorligi. Zamonaviy pedagogik texnologiya. Ta'lim-tarbiya jarayonini ilmiy asosda tashkil etish, va uning tamoyillari, qonuniyatlari. Maktabgacha yoshda bo'lgan bolalarda og'zaki nutqni rivojlantirish ishiga tayyorlashdan iboratdir.

-maktabgacha yoshdagi bolalarda turli yosh bosqichlaridagi nutq rivojini ko'ra olish va tushunish qobiliyatini shakllantirish;

-bola nutqiga ta'sir ko'rsatishning eng samarali yo'lini to'g'ri tanlash va bolaning nafaqat yoshini, balki uning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda o'zaro birgalikda xarakat qilish hamda olingan natijani tahlil qilish;

-bolalar nutqining turli jihatlarini rivojlantirish, aniq uslublari va usullari xaqidagi bilimlar o'zlashtirilishini hamda ularning didaktik nutq muloqotlari paytida qo'llay olinishini ta'minlash;

-uslubiy adabiyotlarni tanqidiy tahlil qilgan holda maktabgacha yoshda bo'lgan bola nutqiga ta'sir ko'rsatishning o'ziga xos usullari va uslublarini yaratishga intilishni rag'batlantirish.

– Nutq o'stirish nazariya va metodikasi fan sifatida;

– maktabgacha yoshdagi bolalar nutkini rivojlantirish mezonlari;

– maktabgacha yoshdagi bolalar nutkini rivojlantirishga ta'sir kiluvchi omillar: metodologik, psixo-fiziologik, psixo-lingvistik, lingo-didaktik;

– maktabgacha yoshdagi bolalar nutkini rivojlantirish taxlil va monitoringi;

– zamonaviy antagez nutklar konsepsiyasi;

– tizimli, funksional va kognetiv nutk yunalishlari;

– maktabgacha yoshdagi bolalar nutk rivojlanishiga metodik yondoshuv va ularni uzga tilga urgatish metodlari ***bilimga***;

– til va nutq, bolalar nutqining o'ziga xosligi;

– maktagacha yoshdagi bolalarni nutqini rivojlantirishda leksikaviy grammatik fonetik va boglanishli nutkni rivojlantirish xususiyatlari va konuniyatlari;

– bola va nutqli jamoa;
– maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini o'stirish mazmuni metod va vositalari;
– nutq va ona tiliga o'rgatish;
– turli yosh guruxlarda bolalar nutqini xar tomonlama o'stirish;
– maktabgacha yoshdagi bolalarni savodga o'rgatish muammolari;
– maktabgacha yoshdagi bolalarni badiiy adabiyotlar bilan tanishtirish;
– kitob bilan ishlash metodlari;
– maktabgacha yoshdagi balalarni badiiy asarlarni anglashga o'rgatish;
– bolalar nutqida kamchiliklar, ularni tuzatish yo'llari;
– bolalarni ifodali o'qishga o'rgatish usullari ***ko'nikma;***
– badiiy nutqini o'stirish;
– ifodali o'qishga o'rgatish;
– bola nutq rivojlanishi monitoringi;
– maktabgacha ta'lim muassasalarida nutq o'stirish bo'yicha metodik ishlarni tashkil etish ***malakasiga ega bo'lishi*** kerak.

III. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

1-Modul. Nutq o'stirish nazariyasi va metodikasi – o'quv fani.

1-mavzu. Bolalar nutqini rivojlantirish metodikasi fanning tashkil topishi va rivojlanishi. Bolalar nutqini o'stirishga oid nazariy ishlar. Maktabgacha ta'lim me'yoriy xujjatlari asosida bolalarni tarbiyalash.

2-mavzu. Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishning ilmiy-pedagogik shart-sharoitlari. Sharq va g'arb mutafakkirlarining yosh avlodni tarbiyalashga oid qarashlari.

3-mavzu. **Nutq o'stirish nazariyasi va metodikasi fanining maqsad va vazifalari.** "Nutq o`stirish nazariyasi va metodikasi" fanning boshqa fanlar bilan uzviy bog`liqligi. Bolalar nutqini o'stirishning predmeti maqsadi va vazifalari. Bolalar nutqini rivojlatirishning tashkiliy pedagogik va metodik ishlari.

2-Modul. Maktabgacha kichik, o 'rta va katta yoshdagi bolalar nutqini o'stirishning vazifalari, metodlari va vositalari

4-mavzu. Maktabgacha kichik yoshdagi bolalar nutqini o`stirish vazifalari. Maktabgacha kichik yoshdagi bolalar nutgini o`stirishning metodik masalalari. Ilk yoshdagi bolalarda nutqini rivojlantirish.

5-mavzu. Maktabgacha o'rta yoshdagi bolalar nutqini o`stirish vazifalari. Maktabgacha o'rta yoshdagi bolalar nutgini o`stirishning metodik masalalari. Maktabgacha o'rta yoshdgi bolalar uchun mashg'ulotlar ishlanmasi.

6-mavzu. Maktabgacha katta yoshdagi bolalar nutgini o`stirishning metodik masalalari. Maktabgacha katta yoshdagi bolalar bilan muloqot. Maktabgacha katta yoshdgi bolalar uchun mashg'ulotlar ishlanmasi.

7-mavzu. Grammatik qurilishni shakllantirish metodikasi. Maktabgacha yoshdagi bola nutqning grammatik to'g'riligini shakllantirish. Maktabgacha katta yoshdagi bolalar bilan muloqot. Maktabgacha katta yoshdgi bolalar uchun

mashg`ulotlar ishlanmasi.

4-Modul. Ravon nutqini rivojlantirish

8-mavzu. Ravon nutqni rivojlantirish vazifalari. Ravon nutqning turlari. Ravon nutq mohiyati.

9-mavzu. Dialogik nutqning mazmuni va vazifalari. Bolalarga dialogik nutqni o'rgatish. Bolaning ijtimoiy va shaxs sifatida shakllanishida dialogning ahamiyati. Dialogik nutqni rivojlantirishga doir maxsus mashg'ulotlarning ahamiyati.

10-mavzu. Monologik nutqini shakillantirishning nazari asoslari. Monologik nutqini shakllantirish usullari. Bolalarni monologik nutqni o'rgatish ishining mazmuni va vazifalari. Monologik nutqni rivojlantirishga doir mashg'ulotlar

5-Modul. Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan lug'at ishini olib borishning nazariy asoslari

11-mavzu. Lug`at ishining vazifalari va mazmuni. Lug`at ishining asosiy usullari. Lug`atni boyitish va faollashtirish.

12-mavzu. Bolalar lug'atiga yangi so'zlarni kiritish. Maktabgacha tarbiya muassasasida nutqini rivojlantirish metodikasi.

6-Modul. Maktabgacha yoshdagi bolalarning tevarak-atrofni bilishda nutqni rivojlantirish texnoligiyasi.

13-mavzu. Tevarak-atrof bilan tanishtirish jarayonida bolalar nutqini rivojlantirish. Tevarak-atrofni bilishda bolalar nutqini rivojlantirish mashg'ulotlari.

14-mavzu. Tevarak-atrof bilan tanishtirish jarayonida bolalar nutqini rivojlantirish.

7-Modul. Tovushlarning to'g'ri talaffuzi yuzasidan olib boriladigan ishlar mazmuni

15-mavzu. Nutqning tovush madaniyatini tarbiyalash. Bolalarni to'g'ri talaffuzga o'rgatishning mazmuni va mohiyati. Nutqiy va fonematik eshitishni rivojlantirish. Bolalarni to'g'ri talaffuzga o'rgatish.

16-mavzu.Talaffuzga o'rgatishning asosiy bosqichlari. Bolalarni to'g'ri talaffuzga o'rgatish asosiy vazifalari.

17-mavzu.Tovush hosil qilishda ishtirok etadigan turli organlarning ahamiyati. Nutqiy muloqot madaniyatini shakllantirsh.

8-Modul. Bolalar lug'atini boyitishda ta'limiy o'yinlar.

18-mavzu.Maktabgacha ta'lim muassasalarida ta'limiy o'yinlar va ularning ahamiyati. Lug'atni boyitish uchun yordam beradigan ta'limiy o'yinlarning turlari.

19-mavzu.Ko'rgazmali materiallar bilan o'ynaladigan ta'limiy o'yinlar, ularning mazmuni. Bolalar lug'atini boyitishda ta'limiy o'yinlarni tanlash, o'tkazish va tahlil qilish.

9-Modul. Suhbat turlari va uning mazmuni.

20-mavzu. Suhbat turlari. Suhbat qismlari. Suhbatga tarbiyachining tayyorlanishi va o'tkazishi.

21-mavzu. Suhbatda asosiy o'rgatish usuli orqali savollar berish. Suratlar orqali suhbatlar o'tkazish usullari. Suratlar bilan o'tkaziladigan mashg'ulotlarda bolalarni so'zlashuv nutqiga (dialogik) o'rgatish.

10-Modul. Hikoya qilib berish turlari va metodlari.

22-mavzu. Hikoya qilishga o'rgatish mashg'ulot turlari. Bolalarni hikoya qilib berishga o'rgatishda foydalaniladigan usullar haqida tushuncha berish.

11-Modul. O'yinchoq va predmetlarga qarab hikoya qilishga o'rgatish.

23-mavzu. O'yinchoq va predmetlarga qarab hikoya qilishni o'rgatish. Turli yosh guruhlarda bolalarni o'yinchoqlarga qarab hikoya tuzishga o'rgatish uslulari.

24-mavzu.Bola tarbiyasida milliy o'yinchoq va qo'g'irchoqlarning roli. O'yinchoqlarga qarab hikoya tuzishga o'rgatish usullari.

12-Modul. Bolalarni rasmga qarab hikoya qilishga o'rgatish.

25-mavzu. Bolalarni rasmlarga qarab hikoya tuzishga o'rgatish. Rasmlarning turlari.

26-mavzu.. Rasmlarni tanlashga qo'yilgan talablar. Turli yosh guruhlarda rasmga qarab hikoya tuzishga o'rgatishning vazifalari va uslubiyoti.

13-Modul. Badiiy asarni sahnalashtirish turlari va uni qo'yib ko'rsatish metodlari.

27-mavzu. Badiiy asarni sahnalashtirishning o'ziga xos xususiyatlari. Sahnalashtirigan o'yinlar.

28-mavzu.Badiiy asarni sahnalashtirib ko'rsatish usullari.

14-Modul. Bolalarni savod o'rganishga tayyorlash

29-mavzu. Bolalarni turli faoliyat yo`nalishlarida savodga o`rgatishga tayyorlash. Bolalarda o`qishga, yozishga va ularning mavzusiga qiziqish uyg`otish.

15-Modul. Tarbiyachi nutqiga qo'yiladigan pedagogik talablar

30-mavzu.Tarbiyachi nutqi bolalar nutqini to'gri rivojlantirish uchun namuna sifatidagi ahamiyati va bilimlar manbai, tarbiya vositasi ekanligi. Tarbiyachi nutqiga qoyilgan pedagogik talablar.

31-mavzu. Tarbiyachi o'z nutqini takomillashtirish ustida ishlashning zarurligi. Tarbiyachining nutq madaniyati va kommunikativ mahorati. Tarbiyachi nutqining ta'sirchanliligi va ifodaliligi.

16-Modul. Maktabgacha ta'lim muassasalari va oilada nutq o'stirish bo'yicha metodik ishlar

32-mavzu.Matabgacha ta'lim muassasalari va oilada metodik ishlar olib borish. Maktabgacha ta'lim muassasasining ota- onalar bilan hamkorlikdagi ishining

mazmuni, shakl va usullari.

33-mavzu. Bolalarning nutq madniyatini o'sishida oilaning o'rni. Ota-onalar va maktabgacha ta'lim muassasalari hamkorligi to'g'risidagi bilimlarni shakllantirish.

34-mavzu. Ota-onalar bilan treninglar o'tkazish usullari.

17-Modul. Maktabgacha ta'lim muassasalarida multimedia texnologiyalarini joriy etish.

35-mavzu. Multimedia texnologiyalaridan foydalanish metodikasi. Media ta'limning asosiy mazmuni.

36-mavzu. Maktabgacha tayyorlov guruh bolalarni savodga o'rgatishda multimedia texnologiyasidan foydalanish metodlari. Maktabgacha tayyorlov guruh bolalarni savodga o'rgatishda multimedia texnologiyalarini tadbiq etish.

IV. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Zamonaviy bosqichda bolalarda nutqni rivojlantirishning vazifalari va uning eng muxim muammolari O'zbekiston Respublikasida maktabgacha yoshdagi bolalarda nutqni rivojlantirishni tadqiq qilishning asosiy yo'nalishlari.

Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishning ilmiy-pedagogik shart-sharoitlari.

Bolalar nutqini o'stirishga oid nazariy ishlar. Sharq va g'arb mutafakkirlarining yosh avlodni tarbiyalashga oid qarashlari.

Bolalar nutqini o'stirishning predmeti maqsadi va vazifalari.

Bolalar nutqini rivojlatirishning tashkiliy pedagogik va metodik ishlari.

Maktabgacha kichik, o'rta va katta yoshdagi bolalar nutqini o'stirishning vazifalari, metodlari va vositalari

Maktabgacha kichik, o'rta va katta yoshdgi bolalar uchun mashg`ulotlar ishlanmasi. Bolaning har bir yosh bosqichida nutqning tovush madaniyatini tarbiyalash. **Maktabgacha** kichik, o'rta va katta yoshdgi bolalar uchun mashg`ulotlar ishlanmasi.

Ravon nutqni rivojlantirish.

Ravon nutq moxiyati. Maktabgacha yoshdagi bolalarda ravon nutqni shakllantirishning nazariy asoslari. Maktabgacha yoshdagi bolalarda ravon nutqni shakllantirishning nazariy asoslari, dialogik va monologik nutqlarning shakllanish shartlari.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda nutqiy muloqot madaniyati ko'nikmalarini shakllantirish. Bolalarning tilni muloqot vositasi sifatida o'zlashtirishlari; dialogik va monologik nutqni, nutqiy muloqotni shakllantirish (kommunikativ jihati).

Lug'atni rivojlantirish.

Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan lug'at ishlarini olib borishning nazariy asoslari. Bolalar bog'chasida lug'at ishlarini olib borishning lingvodidaktik asoslari. Bolalarning so'z boyligini atrof muhitni tanishtirish bilan birgalikda rivojlantirish (tarixiy-pedagogik jihati).

Grammatik qurilishni shakllantirish.

Mashg'ulotlarda va kundalik muloqotda nutqning grammatik jixatdan to'g'riligini shakllantirish shartlari va yo'lllari, bolalar nutqida grammatik xatoliklarni tuzatish; grammatik shakllarga maxsus o'rgatish. Bolalar nutqining grammatik to'g'riligi ustida ish olib borishda muammoli nutq vazifalari, ijodiy topshiriqlarning o'rni va vazifasi. Bolalarning til tuzilmasini o'zlashtirishlari: nutqning leksik, grammatik tomonlarini shakllantirish (tuzilmaviy jixati).

Nutqning tovush madaniyatini tarbiyalash.

Nazariyada va amaliyotda nutqning tovush madaniyatin tarbiyalash muammolari. Nutqni tinglash qobiliyati, uning asosiy tarkibiy qismlari. Adabiy ifoda me'yorlari va urg'ular tizimini shakllantirish. Nutqning ifodalilik vositalari, ya'ni sur'ati, ritmi, ovoz kuchi, intonatsiyasi ustida ishlash uslubiyati.

Maktabgacha ta'lim muassasalarida nutqni rivojlantirishga doir ishlar tizimi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda nutqni rivojlantirish vazifalari, ularning psixologo-pedagogik va lingvistik asoslari. Bolalarda nutqni rivojlantirish dasturining ilmiy asosi: maktabgacha yoshdagi bolalarda nutqni shakllantirishga doir ishlarga nisbatan faoliyat, psixologo-lingvistik va yosh jixatidan yondashuv.

Maktabgacha ta'lim muassasalarida nutqni rivojlantirish vositalari:

-bolalarning kattalar va tengdoshlari bilan muloqotda bo'lishi, turli faoliyat yo'nalishlarida nutqni rivojlantirishga raxbarlik qilish, eng maqul nutq muxitini yaratish;

-ona tiliga o'rgatish (mashg'ulotlarda va uyushtirilgan ta'limning boshqa shaklida);

-badiiy adabiyot nutqni rivojlantirish vositasi sifatida;

-tarbiyachi so'zlari.

Maktabgacha ta'lim muassasalarida nutqni rivojlantirish borasida ishlar muvaffaqiyatining shartlari:

-tarbiyachining bolalar bilan xamda bolalarning bir-biri bilan mazmunli muloqoti;

-bolalarda nutq rivojini rag'batlantiruvchi qulay til muxiti;

-nutq rivojini rag'batlantiruvchi usullardan foydalanish;

Bolalarda nutqni rivojlantirish uslublari va usullari.

Bolalarning nutqini rivojlantirish vositasi sifatida kattalar va tengdoshlari bilan muloqotda bo‘lishi. Muloqot tushunchasi. Muloqot kommunikativ faoliyat sifatida. Muloqotning bolaning ruxiy rivojlanishidagi roli.

Muloqot vositalari:

-nutq faoliyati–asosiy muloqot shakli. Nutqni rivojlantirish uchun bolaning o‘z tengdoshlari bilan muloqotda bo‘lishining axamiyati.

Bolalar suxbati mazmuni. Tarbiyachining kommunikativ maxorati.

-bolalarda nutqni rivojlantirish ishlari uchun zarur bo‘lgan kasbiy maxorat.

-tarbiyachi nutqiga qo‘yiladigan talab (to‘g‘rilik, aniqlik, ifodalilik).

Ilk yoshdagi bolalarda nutqni rivojlantirish. Bolalikning ilk bosqichlarida nutqni rivojlantirishning axamiyati. Bolalarda dastlabki uch yoshda nutqni rivojlantirishning asosiy xususiyatlari. Rivojlanishning nutqqacha bo‘lgan bosqichi.

-Ovoz reaksiyalarini rivojlantirish xususiyatlari: gugulash, tushu-narsiz so‘zlarni gapira boshlash; ularning nutq bilan bog‘liqligi.

-Tovush reaksiyalarini rivojlantirish uslubiyati.

-nutqni tushunishni rivojlantirish.

Faol nutqni rivojlantirish. Faol lug‘atni egallash bosqichlari.

Dastlabki tushunarli so‘zlarni gapirishga o‘rgatish uslubiyati.

Ravon nutqni rivojlantirish. Ravon nutq tushunchasi. Ravon nutqni asoslash.Bolalar bog‘chasida ravon nutqni rivojlantirishga doir ishlarning maqsad va vazifalarini asoslash.Maktabgacha yosh davrida ravon nutqni rivojlantirishning o‘ziga xos xususiyatlari. Ravon nutq turlari.

-**Dialogik va monologik nutq xususiyatlari.**

Bolalarni dialogik nutqqa o‘rgatish uslubiyati. Maktabgacha yoshdagi bolalarni monologik nutqqa o‘rgatish muomala vositasi sifatida ravon nutqni o‘z vaqtda va to‘laqonli egallashning muxim sharti sifatida, hikoya qilishga o‘rgatishning uslubiy turlari: hikoya namunasi, reja, tarbiyachining bola bilan birgalikda hikoya qilib berishi, jamoa bo‘lib hikoya tuzish, qismlari bo‘yicha hikoya qilib berish, modellarni baxolash, ko‘rsatish va ulardan foydalanish, bayon qiluvchi monologlar tuzishga o‘rgatish uslubiyati. Bayon qiluvchi monologlarni tuzishga doir xikoyalar bolalarning o‘z tajribalari haqidagi hikoyalari, ularning xususiyati va axamiyati turli yosh guruxlarida xikoya qilish mavzulari bolalarda so‘z ijodkorligi tushunchasi, uning xususiyatlari va rivojlanish bosqichlari, bolalarni monologik so‘zlashga o‘rgatadi.

Lug‘at ishi.

Lug‘at bilan ishlash moxiyati, uning lingvistik va psixofiziologik asoslari;

-Maktabgacha yoshdagi bolalarning lug‘atni o‘zlashtirishdagi o‘ziga xos xususiyatlari;

-Lug‘at bilan ishlash vazifasi va mazmuni. Lug‘at bilan ishlash tamoyillari.

Narsalar va holatlar bilan dastlabki tanishuv chog'ida lug'at bilan ishlash uslubiyati. Turlar va toifalarni belgilovchi so'zlar ustida ishlash uslubiyati. Nutqning grammatik qurilishini shakllantirish. Ona tilining grammatik qurilishi, uni o'zlashtirishning bolalarda nutqni rivojlantirishdagi ahamiyati. Nutqning tovush madaniyatini tarbiyalash.

Tevarak atrof bilan tanishtirish va nutq o`stirish.

Tevarak atrof bilan tanishtirish jrayonida bolalar nutqini o'stirish usullari. Tevarak atrofni bilishda nutqni rivojlantirish texnologiyalari.

Maktabgacha ta'lim muassasalarida nutqni rivojlantirishga oid pedagogik kengash o'tkazish.

"O`zbekiston Respublikasida maktabgacha yoshdagi bolalada nutqni rivojlantirishning dolzarb muammolari" mavzusida pedagogik kengashni tayyorlash va o'tkazish

Seminar mashg'ulotlarning tashkil etish bo'yicha ko'rsatmalar

Seminar mashg'ulotlarda talabalarilmiy ijodiy faoliyat bilan shug'ullanib, fan sohasidagi yangiliklar bilan seminar mashg'ulotlarini mazmunini boyitadilar.

Seminar mashg'ulotlarning tahminiy mavzulari

1. «Bolalarning turli janrlardagi adabiy asarlarni (mualliflik ertaklari, she'rlar misolida) qabul qilish va tushunishlarining xususiyatlari».

Maktabgacha yoshdagi katta bolalar bilan ularning turli janrlardagi (mualliflik ertaklari, she'rlar misolida) adabiy asarlarni qabul qilish va tushunishlariga oid mashg'ulotlarni kuzatish hamda tahlil qilish; pedagogning adabiy asar mazmuni bo'yicha, muammoli vaziyatlarni bartaraf etishda, ochiq turdagi savollarni qo'yish va ular yuzasidan mulohaza yuritish borasida bolalarning ijodiy dialogda ishtirok etishlari uchun sharoit yaratishi (masalan: «Ertak aytilib bo'lganidan so'ng undan nima qoladi?»).

2. «Bolalarning turli janrlardagi adabiy asarlarni (mualliflik ertaklari, she'rlar misolida) qabul qilish va tushunishlarining xususiyatlari».

Maktabgacha yoshdagi katta bolalar bilan ularning turli janrlardagi (mualliflik ertaklari, she'rlar misolida) adabiy asarlarni qabul qilish va tushunishlariga oid mashg'ulotlarni kuzatish hamda tahlil qilish; pedagogning adabiy asar mazmuni bo'yicha, muammoli vaziyatlarni bartaraf etishda, ochiq turdagi savollarni qo'yish va ular yuzasidan mulohaza yuritish borasida bolalarning ijodiy dialogda ishtirok etishlari uchun sharoit yaratishi (masalan: «Ertak aytilib bo'lganidan so'ng undan nima qoladi?»).

V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Talaba mustaqil ishni tayyorlashda muayyan fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi:

• darslik va o‘quv qo‘llanmalar bo‘yicha fan boblari va mavzularini o‘rganish;
• tarqatma materiallar bo‘yicha ma’ruzular qismini o‘zlashtirish;
• maxsus adabiyotlar bo‘yicha fanlar bo‘limlari yoki mavzulari ustida ishlash;
• masofaviy ta’lim;

Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning mavzulari:

1.Nutq o’stirish metodikasi – o’quv fani

2. Nutq o’stirishning psixolingvistik va ta’limiy asoslari

3. Sharq va g’arb mutafakkirlari yosh avlodni har tomonlama tarbiyalashga oid qarashlari.

4. Maktabgacha tarbiya muassasasida nutqini rivojlantirishga doir ishlar tizimi

5. Bolalarni dialogik nutqqa o’rgatish

6. Ravon nutqini rivojlantirish

7. Bolalarni monologik nutqqa o’rgatish

8. Lug’at ishining metod va usullari

9. Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan lug`at ishini olib borishning nazariy asoslari

10. Bolalar lug’atiga yangi so’zlar kiritish

11. Grammatik qurilishini shakllantirish metodikasi

12. Ta’lim muasssalarid bolalarga nutq o’stirish jarayonini tashkil etish

13. Nutqning tovush madaniyatini tarbiyalash

14.Tovushlarning to’g’ri talaffuzi yuzasidan olib boriladigan ishlar mazmuni

15. Bolalarni savod o’rgatishga tayyorlash

16.Bolalarda nutqini rivojlantirishga doir ishlarni rejalashtirish va hisobotini yuritish

17. Bolalarda nutqini rivojlantirishga doir ishlarga metodik rahbarlik

18.Bolalar nutqini o’stirishning predmeti maqsadi va vazifalari.

19. Kichik, o’rta va katta yoshdagi bolalar nutqini o‘stirishning vazifalari, metodlari va vositalari.

20. Bolalarni savod o’rganishga tayyorlash.

21.Suhbat turlari va uning mazmuni.

22. Hikoya qilib berish turlari va metodlari.

23. Maktabgacha ta’lim muassasalari va oilada nutq o‘stirish bo‘yicha metodik ishlar.

24. Ona tilida nutq o‘stirish metodikasini o‘qitishning tashkiliy shakllari.

25.Bolalar nutqni rivojlantirishga doir ishlarga metodik raxbarlik qilish.

26.10-maqola,10-topishmoq, 10-sh’er, 10-tezaytish.

27. 20-test, 4-krosford, 20-terminlar,

28.4-(guruxlar bo’yicha) mashg’ulotlar ishlanmasi

VI. Asosiy va qo‘shimcha o‘quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari Asosiy adabiyotlar

1. F.R.Qodirova Bolalar nutqini rivojlantirish nazariyasi va metodikasi ruhiy omillari. T.: "ISTIQLOL",2006y.
2. F.R.Qodirova Bolalarni chet tilga o'rgatish nazariyasi va metodikasi. T.: " Sano-standart" 2009y.
3. S Q. Shodiyeva . "O'rta guruh bolalari nutqini o'stirish" o'quv qo'llanma T.: "O'qituvchi" 1993 yil.
4 .D.R. Babayeva "Nutq o'stirish metodikasi" T.: Fan va texnalogiyalar 2009yil.
5. D.R. Babayeva "Nutq o'stirish nazariyasi va metodikasi" o'quv qo'llanma TDPU 2016yil.
6. D.R. Babayeva "Nutq o'stirish nazariyasi va metodikasi" Darslik TDPU 2018yil.
7. Edited by Mary Rafferty "Abrief review of approaches to oral language developme nt" USA 2014

Qo'shimcha adabiyotlar:

8.Mirziyoyev Sh.M. "Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligi garovi" mavzusidagi O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 24 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi ma'ruzasi. – T.: "O'zbekiston", 2017. – 48 b.
9. Sh.M. Mirziyoyev Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. –T.: "O'zbekiston". – 2017.– 102b.
10. Sh.M. Mirziyoyev Buyuk kelajagimizni mard va olijanob halqimiz bilan birga quramiz. – T.: "O'zbekiston", 2017. – 488 b.
11. Sh. M. Mirziyoyev 7 fevral 2017 yil kuni "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi PF-4947 sonli farmonni
12. Sh.M. Mirziyoyevning "2017-2021-yillarda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori. T.:-2016y. 29-dekabr
13. F.R.Qodirova «Nutq o`stirish metodikasi» O`UM T.;2012y. (electron)
14. 1. Q.Shodiyeva "Maktabgacha yoshdagi bolalarni to'g'ri talaffuzga o'rgatish" T:, - "O'qituvchi" 1995y.
15. M. Asqarova "Kichik yoshdagi bolalar nutqini o`stirish"T:,-" O'zbekiston" 2001y.
16.R.M. Qodirova Maktabgacha yoshdagi bolalarda dialogik nutqni rivojlantirishning ruhiy omillari. -Sariog'och. 1998y.
17.Выгодский Л.С "Мышление и речь". М.: «Лабиринт», 1996 г.
18.Алексеева М.М., Яшина В.И. Методика развития речи и обучение родному языку дошкольников. – М.: Академия, 1997г.

19.Алексеева М.М., Яшина В.И. Речевое развитие дошкольников. – М.: Академия, 1998г.
20.Хрестоматия по теории и методике развития речи детей дошкольного возраста. / Сост. М. М. Алексеева, В.И.Яшина. – М., 1999у.
21. А.А. Леонтьев Психология обяения., -М.: Смыс, 1997у.

Internet saytlarii

22.www tdpu. uz
23.www pedagog. uz
24.www Ziyonet. uz
25.www edu. uz
26.www INTRANET. Ped